BUCOVINA

sub

Dominaţiunea Românească

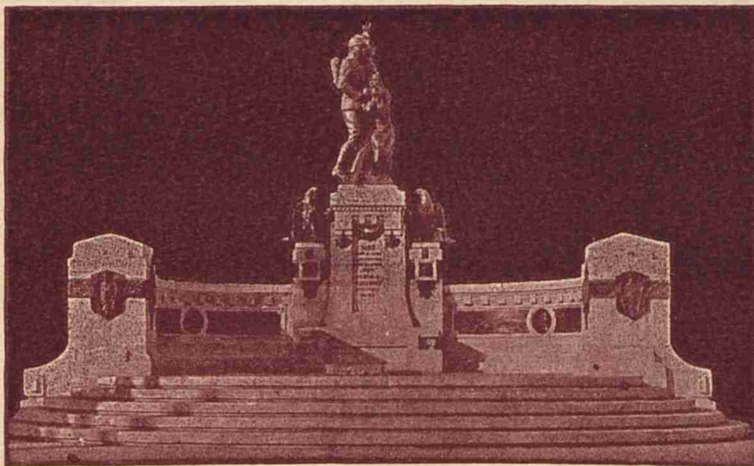
La 20 de ani dela Unire

de

ION I. NISTOR

Profesor la Universitatea Regele Carol II din Cernăuţi

Cu 2 hărţi şi 45 ilustraţiuni

Monumentul Unirii din Cernăuţi

Cernăuţi, 1938

BUCOVINA
sub
Dominaţiunea Românească

La 20 de ani dela Unire

de

ION I. NISTOR
Profesor la Universitatea Regele Carol II din Cernăuţi

Cu 2 hărţi şi 45 ilustraţiuni

Cernăuţi, 1938

Cuvânt către cetitori

In cursul anului acestuia se împlinesc două decenii dela unirea Bucovinei cu țara-mamă România. Aniversarea aceasta trezește în sufletele celor cari au trăit acele clipe istorice, amintiri scumpe și duioase. Sunt clipe unice în viața oamenilor și a popoarelor, care nu se mai repetă, dar care rămân veșnic vii și care se repercutează fără întrerupere în viața neamului până ce se contopesc cu veșnicia.

In amintirea acelor clipe am așternut pe hârtie întâmplările cele mai însemnate din viața Bucovinei sub dominațiunea românească, pentru a arăta progresele pe care această provincie le-a realizat din clipa în care a reintrat în ritmul comun de viață politică, economică și culturală românească.

Fazele principale ale acestei evoluții au fost expuse și în limba franceză pentru Expoziția generală din Paris din anul trecut.

ION I. NISTOR

Cernăuți, Buna-Vestire, 1938.

Unirea Țărilor Române

România modernă s'a închegat din unirea Principatelor Române Muntenia și Moldova într'un stat național unitar. Acest memorabil act istoric s'a săvârșit la 1859 prin votul Adunărilor Naționale dela Iași și București. Unirea Principatelor sub Domnitorul Ion Alexandru Cuza a fost recunoscută de Puterile Garante, semnatare ale tratatului de pace dela Paris din 1856, în frunte cu sora noastră mai mare Franța generoasă a împăratului Napoleon al III-lea.

Dar la actul Unirii din 1859 n'a participat Moldova întreagă, așa cum ea fusese descălecată de marii ei voevozi Alexandru-cel-Bun și Ștefan-cel-Mare. La votarea Unirii dela Iași au fost lipsă reprezentanții Țării-de-Sus a Moldovei din ținuturile Cernăuți și Suceava. Absența aceasta se explică prin faptul că ținuturile acestea nu mai făceau parte din Moldova. Aceste regiuni din Țara-de-Sus fuseseră anexate la Impărăția Austriei sub numele de *Bucovina*.

Îngustarea străvechilor granițe ale Moldovei se făcuse la 1775, când împărăteasa Maria Tereza ocupase Țara-de-Sus a Moldovei și o încorporase Imperiului Habsburgic.

O hartă a Moldovei, tipărită în Olanda la 1737 și descoperită de curând în Biblioteca Națională din Paris, înfățișează Moldova întreagă, în hotarele ei istorice, așa cum ele fuseseră statornicite dealungul Nistrului de vechii descălecători ai țării. Autorul hărții este însuși Principele Dimitrie Cantemir, dela care, pe lângă o amplă istorie a Imperiului Otoman, ni s'a păstrat și cea mai largă și documentată descriere a Voevodatului Moldovei din vremea sa.

Trăind sub stăpâniri străine, Românii din Bucovina nu s'au putut împărtăși de bucuria Unirii dela 1859 și nici n'au putut contribui, cu puterile lor intelectuale și materiale, la consolidarea României Moderne. Ei au fost sortiți să îndure apăsarea stăpânirii străine și să aștepte încă mai bine de jumătate de veac, până să sune și pentru ei ceasul cel mare al libertății.

În învălmăşeala războiului mondial, cel mai crâncen din câte a cunoscut omenirea, a triumfat principiul de libertate şi autodeterminare a naţiunilor subjugate din Europa. In unire cu marii şi cu puternicii săi aliaţi, România a adus şi ea suprema jertfă de sânge pentru eliberarea conaţionalilor săi de sub jugul stăpânirii austro-ungare.

Numai în urma marei izbânde a aliaţilor, Românii din Bucovina şi Basarabia, deopotrivă cu fraţii lor din Transilvania, Banat şi Maramureş, au putut scutura jugul dominaţiunii străine şi proclama, într'un elan indescriptibil, unirea provinciilor lor cu *Regatul României,* libere şi independente.

Proclamarea unirii *Basarabiei, Bucovinei* şi *Transilvaniei* a urmat în scurte intervale una după alta.

La 27 Martie 1918, Adunarea Naţională dela *Chişinău* proclamă unirea *Basarabiei* dintre *Prut* şi Nistru cu *Ţara-Mamă.*

La 28 Octombrie 1918, Românii din *Bucovina,* întruniţi în *Congres Naţional la Cernăuţi,* proclamară Unirea *Bucovinei* cu *Regatul liber al României.*

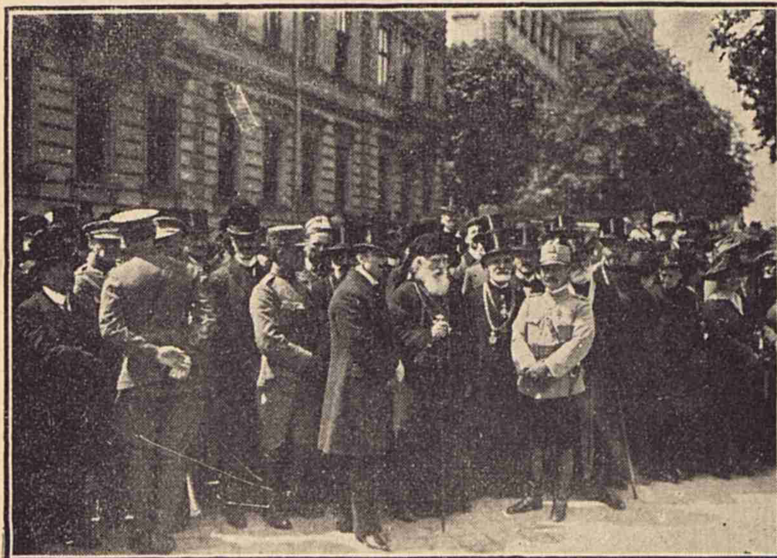
Iar la 1 Decembrie 1918, Românii din *Transilvania, Banat* şi *Maramureş,* constituiţi în Marea Adunare Naţională dela *Alba-Iulia,* proclamară unirea teritoriilor lor naţionale cu *Regatul României.*

Astfel s'a putut întâmpla ca actele Unirii dela *Iaşi* şi *Bucureşti* din 1859 să primească, după un interval de 60 de ani, o amplă şi fericită întregire prin actele de unire dela *Chişinău, Cernăuţi* şi *Alba-Iulia* din 1918. Şi cum toate aceste mari şi memorabile acte istorice au izvorît din voinţa, liber şi unanim exprimată, a *Românilor* din *Vechiul Regat, din Bararabia, Bucovina şi Transilvania,* ele constitue temelia cea mai sigură şi mai puternică pe care se ridică, mândru şi impunător, edificiul politic al *României Mari,* întregită în străvechile ei hotare etnice şi istorice, sub fericita şi înţeleapta ocârmuire a *Regelui Ferdinand I şi a M. S. Reginei Maria.*

Prin încorporarea Bucovinei în organismul politic al statului naţional român, această provincie românească, dela Unire încoace, a reintrat în ritmul comun al vieţii naţionale de stat, bucurându-se deplin de toate foloasele şi avantajele unei ocârmuiri naţionale şi contribuind cu puterile ei proaspete la înălţarea şi consolidarea patriei comune.

Hora în piața Unirii din Cernăuți, la 28 Noembrie 1918

Mitropolitul Vladimir, Ministrul Nistor și Generalul Zadik la 10 Mai 1919

Regele Ferdinand I

M. S. Regina Maria

Iar pentru a putea scoate mai bine în relief şi a aprecia după merit roadele ocârmuirii româneşti în provincia de două decenii unită cu Ţara-Mamă, credem că se impune să insistăm niţel asupra condiţiu-

Stema Moldovei

nilor de viaţă a acestei provincii pe timpul stăpânirii austriace, asupra împrejurărilor în care s'a realizat Unirea ei cu Regatul Român, precum şi asupra prosperităţii ei sub părinteasca oblăduire naţională.

II

Bucovina, leagănul Moldovei

Mitropolitul Vladimir Repta

Din timpurile vechi şi imemoriale teritoriul numit de Austriaci Bucovina, după pădurile de fag, numite slavoneşte „bucovine", adică „silvae faginales", făcea parte integrantă din Ţara Moldovei. Mai mult chiar, Bucovina a fost însuşi leagănul Statului Moldovesc. Pe teritoriul ei se găsea vechea capitală a Moldovei *Suceava* cu reşedinţa domnească, care numai în urmă a fost strămutată la *Iaşi*.

La Suceava îşi avea reşedinţa Mitropolitul Moldovei. Tot la Suceava se păstrează până astăzi relicviile mucenicului ortodox *Ion-cel-Nou*, care suferise martiriul la Cetatea-Albă în 1324, şi care fură aduse la Suceava de Alexandru-cel-Bun (1401), ca patron ocrotitor al Ţării Moldovei. Pe lângă vechiul scaun episcopal dela *Rădăuţi* se găseşte acolo până astăzi cavoul cu osemintele pământene ale Voevodului Bogdan I, Descălecătorul Moldovei.

La *Putna*, cu odoarele ei, este locul de vecinică odihnă al marelui erou al creştinătăţii Ştefan-cel-Mare, care, în luptele sale cu păgânătatea şi-a dobândit laurii izbândei nemuritoare pentru creştinătatea răsăriteană întreagă, dar şi a apusului creştin. In mănăstirea dela Suceviţa, împodobită cu frescuri minunate, se păstrează odoarele şi osemintele principilor ei Ieremia şi Simion, ctitorii dinastiei Movileştilor. La Voroneţ, la Moldoviţa, la Pătrăuţi, la Arbore, la Dragomirna, la Homor, la Sânt-Ilie, la Sirete, vechea capitală a lui Laţcu-Vodă, şi la Sf. Onofrei s'au păstrat admirabile monumente de pictură şi arhitectură moldovenească, o dovadă a spiritului de jertfă şi a dragostei de artă a vechilor domni şi boeri moldoveni.

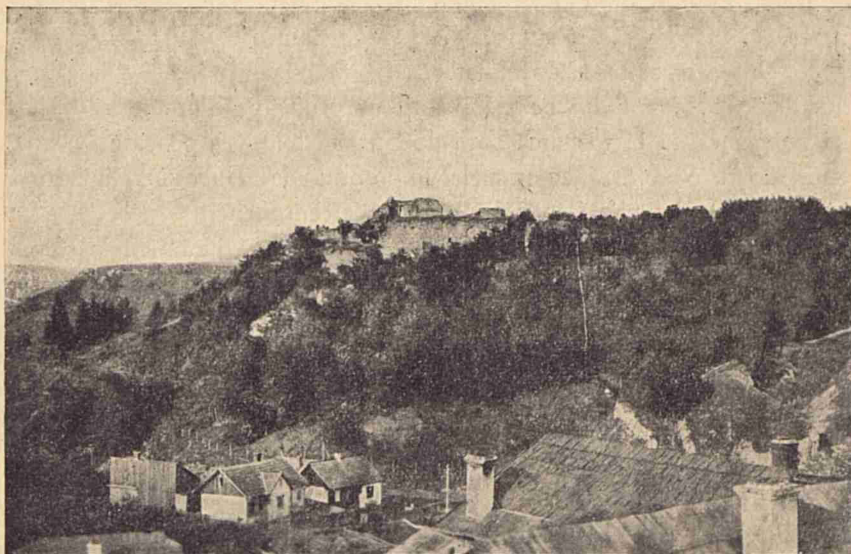
Bucovina constitue un adevărat muzeu în aer liber, un sobor de mănăstiri, care se îngrămădesc una lângă alta, venind fiecare din câte o domnie puternică şi glorioasă.

Cernăuţii, capitala Bucovinei, se pomeneşte dela 1408 încoace în tratatele comerciale ale Moldovei cu Polonia. In Câmpulungul Bucovinei dăinueşte încă spiritul de libertate şi independenţă a vechei răzeşimi muntene de care ne aminteşte principele Dimitrie Cantemir. In Codrul Cosminului de lângă Cernăuţi se desluşeşte până astăzi freamătul strălucitei izbânde a lui Ştefan-cel-Mare asupra craiului polon Ion Albert (1497).

III

Anexarea Bucovinei la Austria

Asupra acestui pământ, presărat la tot pasul, cu urme nepieritoare de artă şi creaţie românească, îşi îndreptă Austria ochii săi lacomi de cucerire, când, în toiul războiului ruso-turc din 1768—1774,

Cetatea Sucevei

curând după împărţirea Poloniei (1772), ea ceru Porţii Otomane o fâşie din pământul Moldovei, pentru a-şi deschide o cale de comunicaţie între Galiţia, de curând luată dela Poloni, şi Ardealul anexat de mai înainte, după stingerea voevozilor indigeni (1691).

Consimţimântul Porţii fu cumpărat cu bani grei şi cu daruri preţioase. Când veni însă la delimitare, Austria nu se mulţumi cu o fâşie îngustă de pământ, precum ceruse, ci cuprinse întreg ţinutul Cernăuţilor şi cea mai mare parte din ţinutul Sucevei, deci teritoriul cel mai bogat din toate în urme istorice din trecut şi în amintiri scumpe pentru întreg neamul românesc.

În zadar protestară boierii şi clerul în frunte cu principele Grigore Ghica împotriva încălcării hotarelor ţării; înzadar încercară să demonstreze Porţii, prin hărţi şi memorii, că Austria, în loc de o fâşie îngustă, necesară pentru deschiderea unei căi de comunicaţie, a cuprins două ţinuturi întregi din pământul Moldovei, cele mai frumoase şi mai bogate în amintiri istorice nepieritoare.

Dar protestul Moldovenilor răsună în pustiu, fiindcă diplomaţia austriacă vărsă aur din belşug pentru a corupe pe Turci şi a-i face să consimţească la răşluirea Ţării-de-Sus a Moldovei, pe care Austria usurpătoare o botează cu numele impropriu de *Bucovina*, pentru a masca prada teritorială în ochii diplomaţiei europene.

Este mai mult decât o simplă coincidenţă că jurământul de credinţă, stors Bucovinenilor de către noua stăpânire coincidea cu asasinarea la Iaşi a voevodului Grigore Ghica, comisă chiar în ziua de 1 Octombrie 1777.

Actul de cesiune s'a încheiat, fără consimţimântul Moldovenilor, de către Poarta suzerană, cu toate că ea, în virtutea vechilor capitulaţiuni, n'avea dreptul de a înstrăina nici o palmă de loc din pământul Ţării Moldovei.

Actul de delimitare, semnat la Balamutovca pe Nistru în 1775, fu mai apoi încorporat instrumentului de pace, semnat la Şiştov de Austria şi Turcia în 1791. In baza acestui act diplomatic, Austria anexă Bucovina cu o suprafaţă de peste 10.000 km^2 şi cu o populaţie de aproape 100.000 locuitori, aşezaţi in 3 oraşe, Suceava, Sirete şi Cernăuţi şi în circa 200 de sate.

IV

Bucovina sub administrația austriacă

Moldova „austriacă", căci așa se numia acest teritoriu în actele oficiale austriace până la denumirea definitivă de Bucovina, primi o administrație militară condusă de generali comandanți ai

Ruinele Cetății dela Suceava

teritoriului. Numai la 1786 Bucovina primi o administrație civilă, când fu încorporată Galiției ca o circumscripție administrativă a acestei provincii, smulsă din teritoriul Poloniei.

Contra încorporării la Galiția se ridică un energic protest din

partea clerului şi poporului bucovinean, în frunte cu episcopul Dosoftei şi boierul Vasile Balş, care cereau pentru „Moldova Austriacă“ o administraţie autonomă, fiindcă această provincie românească nu se putea încadra în Galiţia din cauza limbei naţionale româneşti şi a credinţei ortodoxe, care erau diferite de limba şi credinţa Galiţienilor

Dar protestele şi revendicările Moldovenilor, adică ale Românilor din Bucovina, rămaseră zădarnice până la 1848, când Bucovina fu despărţită de Galiţia şi constituită ca provincie autonomă cu titlul de *ducat*, păstrând ca marcă a ţării *capul de zimbru* al Moldovei.

Românii din Bucovina însă nu s'au putut mulţumi cu soluţiunea aceasta, fiindcă ei cerură o autonomie naţională şi primiră dela Viena o autonomie administrativă cu tendinţe centraliste şi cu limba germană oficială în administraţie, justiţie şi în instrucţiunea publică.

Aceeaşi nemulţumire se manifestă şi pe tărâmul bisericesc. Administraţia austriacă a rupt legăturile canonice ale bisericii din Bucovina cu mitropolia din Iaşi şi a înglobat episcopia de Rădăuţi, mutată la Cernăuţi, în jurisdicţia bisericească a mitropoliei sârbeşti dela Karlovitz.

După proclamarea Constituţiei dualiste din 1867, episcopia Bucovinei fu unită cu episcopatele ortodoxe din Dalmaţia în faimoasa „Mitropolie a Bucovinei şi Dalmaţiei“, care s'a desfiinţat numai după reîntoarcerea Bucovinei la Patria Mamă.

Guvernul austriac s'a folosit de toate mijloacele pentru a desconsidera sistematic drepturile limbei naţionale şi a stânjeni desvoltarea culturală românească. Tot ce simţea româneşte în Bucovina era prigonit şi urgisit. Pentru manifestarea unei vieţi naţionale româneşti nu era loc în hotarele Bucovinei, iar oamenii cei mai de seamă ai ţării, cum au fost eruditul George Popovici şi marele istoric Dimitrie Onciul, s'au văzut siliţi să emigreze în Regatul liber pentru a putea trăi şi simţi româneşte.

Bunurile mănăstirilor bucovinene au fost secularizate şi constituite într'un „*fond bisericesc*“, din mijloacele căruia se întreţine biserica bucovineană şi astăzi. Din veniturile acestui fond s'a construit în stil mauro-bizantin noua *Reşedinţă Mitropolitană* cu frumoasa sală de

marmoră, în care s'a proclamat Unirea Bucovinei şi s'a inaugurat universitatea românească din Cernăuţi.

Pe moşiile bisericii bucovinene, Austria a înfiinţat colonii străine şi anume germane şi ucrainiene, în vreme ce ţăranul român era urmărit şi asuprit şi silit să emigreze în Regatul liber sau chiar în America.

Politica austriacă a fost mereu ostilă aspiraţiunilor naţionale şi

Racla cu moaştele Sf. Ion dela Suceava

culturale româneşti. Austria nu vedea cu ochi buni întărirea şi prosperitatea României libere, care putea să devină un adevărat Piemont românesc cu revendicări naţionale în Ardeal şi Bucovina. Din aceste consideraţiuni, politica ei faţă de Românii subjugaţi a fost mereu o politică de persecuţie şi de desconsiderare a justelor lor drepturi politice şi naţionale. Ea se străduia din răsputeri să şteargă urmele vechei civilizaţii moldoveneşti din Bucovina şi să schimbe caracterul etnic românesc al acestei frumoase provincii.

În asemenea condițiuni era deci firesc ca opoziția românească să se accentueze tot mai mult contra stăpânirii străine, cum a fost cazul cu faimosul proces politic intentat studențimii române dela Universitatea din Cernăuți, pentrucă aceasta trimisese o telegramă de aderență la Iași cu ocazia aniversării de 100 ani dela asasinarea voevodului martir Grigore Ghica.

Pentru a contrabalansa acțiunea românească, Austria sprijinea tot mai mult aspirațiunile politice ale elementelor alogene din Bucovina. De o considerație deosebită se bucura elementul ucrainian care a imigrat în Bucovina după ocupația austriacă, năvălind în massă din Galiția învecinată, unde condițiunile de trai erau cu mult mai grele și mai anevoioase ca în Bucovina românească.

În năzuințele ei de a contribui la înjghebarea unei Ucraini Mari pe socoteala Rusiei, Austria sprijinea din răsputeri aspirațiunile politice și naționale ale Ucrainților din Bucovina, făcându-le mereu concesiuni pe socoteala Românilor băștinași.

Politica aceasta de concesiune pe seama Ucrainților merse atât de departe, încât în timpul războiului mondial Austria se obligase să cedeze Bucovina Ucrainților.

Târgul acesta rușinos urma să se facă în schimbul unei cantități de grâu de un milion de puduri, de care Austria avea nevoe pentru hrana populației sale înfometate.

Cu tabachere de aur și cu pungi de galbeni cancelarul Kaunitz și internunțiul Thugut cumpărase în 1775 Bucovina dela Turci, pentru ca după 145 de ani, aceeași Austrie Habsburgică, prin cancelarul Czernin, să stea la tocmeală cu Ucraina pentru vânzarea Bucovinei în schimbul unei cantități de grâu!

Dar acest târg rușinos nu s'a putut face, fiindcă Austria se apropia cu pași repezi de complecta ei descompunere. Loviturile formidabile pe care le primi la Rhin și la Izonzo sguduiră puternic această hibridă și anacronică alcătuire politică, făcând-o să se desfacă în componentele ei.

O sută cincizeci de ani de stăpânire austriacă n'a lăsat în Bu-

covina creaţiuni durabile. Tot ce s'a păstrat în Bucovina ca monument de artă a izvorît din spiritul populaţiei băştinaşe româneşti.

Stăpânirea habsburgică a rămas pururea străină de această ţară

Mânăstirea Putna

românească, de vechile ei tradiţii culturale şi artistice. Ea a dăinuit în veşnică vrăjmăşie cu spiritul românesc, ce stăpâneşte aci din moşistrămoşi. De aceea înlăturarea acestei stăpâniri devenise un imperativ categoric al vremurilor moderne.

Iancu Flondor

V

Propaganda Naţională

Dobândirea Independenţei, prin cooperarea armatei române la cucerirea Plevnei şi prin proclamarea Regatului Român, trezi un mare entuziasm şi multă încredere în sufletele Românilor subjugaţi. O

Triplicul lui Ştefan cel Mare dela Putna

Românie puternică nu putea să se desintereseze de soarta conaţionalilor de sub stăpânirea străină. De aceea Austriacii căutau să zădărnicească trezirea conştiinţei naţionale la populaţiunea românească şi să o ţină pe loc în avântul ei politic şi naţional. Faţă de această

politică, Românii nu puteau să adopte o altă atitudine, decât aceea de a-şi afirma drepturile lor politice şi naţionale, atât prin presă cât şi prin glasul reprezentanţilor lor din dieta Bucovinei şi din parlamentul din Viena.

Contactul cultural cu fraţii liberi din Regat întări mereu ideea de unitate culturală care trebuia să fie urmată de cea politică. Noul curent politic-cultural porni dela tineretul intelectual, ce-şi făcuse educaţia sufletească la lectura produselor nouei şcoli literare din România liberă, reprezentată prin marele istoric al neamului Nicolae Iorga şi prin revistele conduse de el.

Ideia unităţii culturale a Românilor de pretutindeni, care trebuia să premeargă unirii politice a tuturor Românilor în hotarele lor etnice şi istorice, prinse rădăcini adânci în grupul „Junimii Literare“ dela Cernăuţi. Exponenţii acestui curent, naţional şi cultural, nu aveau în vedere realizări politice imediate şi nici soluţiuni de probleme economice de actualitate, ci ei, reluând firul întrerupt al politicei tradiţionale de protest, se adresau direct sufletelor pentru a le întări în credinţa izbăvirii ce trebuia să vină.

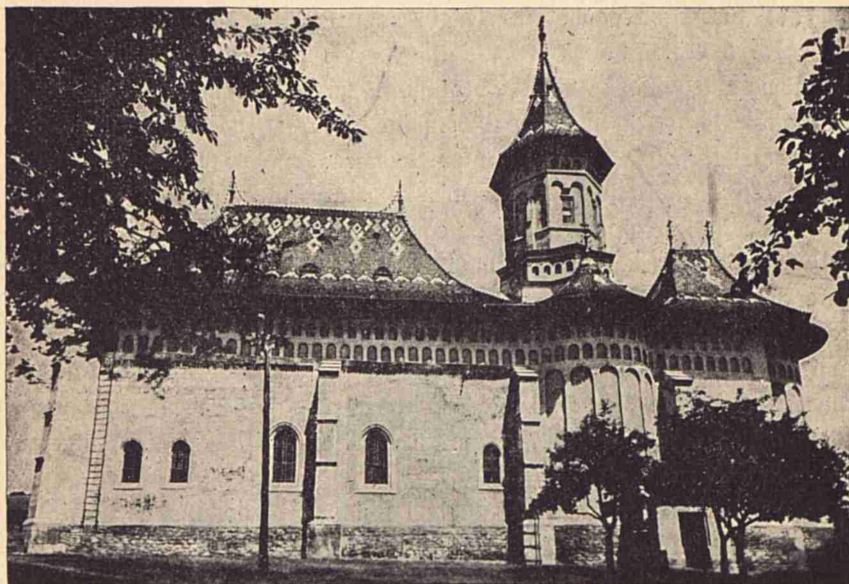
Purtătorii de cuvânt ai noului curent iredent susţineau sus şi tare că Bucovina este pământ românesc şi că ea mai curând sau mai târziu va trebui să fie reîncorporată Moldovei, din trunchiul căreia fusese deslipită.

Astfel se explică faptul că la izbucnirea războiului mondial mii de tineri români bucovineni refuzară să se înroleze în armata austriacă asupritoare şi se refugiară în Regatul liber pentru a lupta acolo, alături de conaţionalii lor, la sfărâmarea cătuşelor seculare şi la unirea Bucovinei cu Ţara-Mamă.

Odată cu intrarea României în război (August 1916), refugiaţii bucovineni trecură şi ei la datorie, unii combatând pe front, alţii servind ca organe de informaţie şi de legătură, iar alţii ca scriitori şi propagandişti, îndurând cu resemnare, alături de fraţii lor liberi, jertfele şi suferinţele războiului. Unii din ei ca Ion Grămadă, Lascăr Luţia, ş.a. şi-au găsit pe front moartea de erou, amestecând sângele lor cu cel

al camarazilor din Regatul liber pentru triumful marei cauze românești, contribuind prin jertfa vieții lor la zdrobirea lanțurilor seculare, sub care gemea Bucovina lor mult iubită.

În primăvara anului 1917, rândurile refugiaților bucovineni sporiră în mod considerabil. În bătăliile ce se dăduseră pe frontul de Est între Ruși și Austro-Germani, grupuri compacte de soldați și

Mânăstirea Putna cu mormântul lui Ștefan-cel-Mare

ofițeri români, cehi, sârbi, polonezi și italieni, căzură în prinsoarea rusească. Din prizonierii aceștia s'au format primele unități de voluntari români din Transilvania și Bucovina, cărora în ziua de 8 Iunie 1917 li se făcu o grandioasă și entuziastă primire la Iași, unde se sărbători înfrățirea de arme între Românii de pretutindeni.

Steagul tricolor, la care voluntarii bucovineni prestară jurământul de credință, nu era nou pentru ei. Sub cutele aceluiaș steag biruiră

strămoşii lor în Codrul Cosminului. Dar el aproape un veac şi jumătate nu mai fâlfâia pe meleagurile Bucovinei. Voluntarii bucovineni erau mânaţi de conştiinţa lor naţională să îmbogăţiască strălucirea tricolorului prin marea izbândă, pe care întreg neamul românesc o aştepta cu deplină încredere dela ei şi dela camarazii lor, oţeliţi în luptele glorioase dela Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti. Lor soarta le rezervă marea cinste de a împlânta din nou steagul tricolor la Suceava şi la Cernăuţi, unde la 1775 fusese înlocuit cu steagul negru-galben al Habsburgilor.

La 6 Octombrie 1918 „Comitetul Naţional al Românilor Ardeleni şi Bucovineni şi al Corpului Ofiţeresc de Voluntari" cereau în numele lor şi al fraţilor subjugaţi de acasă, a căror conştiinţă era siluită şi terorizată şi deci în imposibilitatea de a se pronunţa liber, să fie liberaţi de sub jugul Monarhiei Austro-Ungare şi ca elementul românesc în întregimea lui să fie constituit într'un singur stat naţional sub domnia dinastiei româneşti. Ei contestau Monarhiei Austro-Ungare dreptul de a se ocupa de soarta Românilor din Ardeal şi Bucovina, deoarece Austro-Ungaria veacuri de-a rândul i-a ţinut în cea mai ruşinoasă robie. Ei cereau ca întreg teritoriul locuit de Români din Monarhia Habsburgică să fie eliberat şi să se unească cu Regatul Român aşa cum era prevăzut în tratatul de alianţă al României cu Puterile Inţelegerii.

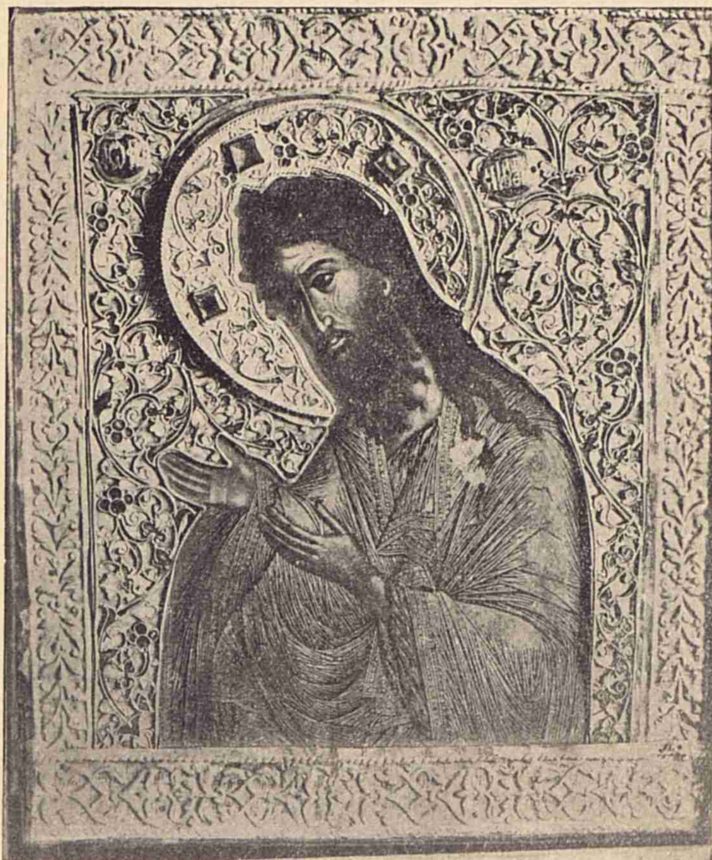
La adresa omagială a refugiaţilor şi voluntarilor bucovineni, Regele Ferdinand I răspunse, zicând :

„În momentele aceste măreţe, când toată suflarea românească se îndreaptă cu rugi fierbinţi şi cu voinţă nestrămutată spre apropiata înfăptuire a visurilor de veacuri ale neamului românesc, nu pot decât să mă bucur, când văd cât de tare este între voi credinţa în ideal, credinţa în dreptate şi credinţa în virtuţile strămoşeşti. Această credinţă m'a călăuzit când am luat armele şi ea nu m'a părăsit, cu toate suferinţele şi cu toate durerile prin care am trecut. Eram sigur că această credinţă, purtată de milioane de inimi în toate colţurile unde sună dulcele grai românesc, va birui, căci ea netezeşte orice vale, umplând văile şi sfărâmând munţii".

VI

Actul Unirii

Acțiunea refugiaților și voluntarilor români a fost sprijinită efectiv de elementele naționale rămase în Bucovina. Din această armonică

Icoană dela Mânăstirea Putna

colaborare a izvorît actul Unirii dela Cernăuţi, proclamat prin glasul unanim al Românilor Bucovineni.

La 27 Octombrie 1918 s'a întrunit la Cernăuţi *Constituanta Bucovinei*, care cerea Unirea Bucovinei cu Ţara-Mamă, protestând cu hotărîre contra oricărei mutilări a hotarelor ei istorice în favoarea Ucrainţilor.

Pentru susţinerea revendicărilor naţionale intră, la 11 Noembrie 1918, armata română în Bucovina pentru a pune capăt stărilor anarhice şi a asigura populaţiunii româneşti posibilitatea de a se exprima liber asupra viitorului ei.

Vineri la 9 Noembrie 1918 un aeroplan român, plutind deasupra Cernăuţilor, anunţă populaţiunii sosirea armatei române liberatoare, prin următoarea proclamaţie:

„Răspunzând la chemarea consiliului naţional al Bucovinei, armata română, din înalt ordin al M. S. Regelui Ferdinand I al României a păşit pe pământul Marelui Voevod Ştefan, pentru a ocroti viaţa, avutul şi libertatea locuitorilor de orice neam şi credinţă împotriva bandelor de criminali, cari au început opera lor de distrugere în frumoasa noastră ţară".

„Trecând hotarul pus între noi de o soartă vitregă acum 100 de ani şi mai bine, trupele române sosesc în mijlocul vostru, aducându-vă dragostea şi sprijinul lor pentru libera împărţire a dorinţelor născute din dreptul legitim al popoarelor de a dispune de soarta lor".

* * *

La intrarea în Bucovina, armata română a fost primită pretutindeni cu dragoste şi însufleţire de populaţia dornică de pace şi de libertate naţională.

Bucovina avea nevoie de un reazim puternic şi de o forţă militară de care dânsa nu dispunea în acele vremuri, când fii ei, răspândiţi pe toate câmpiile de luptă austro-ungară, nu se întorseseră încă la vatră. Armata austriacă din Bucovina se găsea în plină debandadă şi bandele de haidamaci ucraineni terorizau lumea şi ameninţau sigu-

ranţa zilei de mâine. În clipele acelea, când anarhia cea mai cumplită ameninţa să pună stăpânire şi asupra Bucovinei, veni România în

Icoana din triplic

ajutorul ei, trimiţându-i armata liberatoare.

Era în ziua de 11 Noembrie 1918, când dorobanţul român, încercat în luptele crâncene dela Oituz şi Mărăşeşti, intră triumfător

în Bucovina. Pretutindeni armata română a fost primită cu dragoste şi încredere, fiindcă ea venia să asigure pacea şi liniştea populaţiei.

Intrarea armatei în Cernăuţi a fost o zi de sărbătoare pentru capitala Bucovinei. De acolo armata pătrunse fără împotrivire şi rezistenţă până la Ceremuş şi Nistru, aducând populaţiei pacea mult dorită. Ea pătrunse chiar adânc în Pocuţia poloneză pentru a scuti populaţia de acolo de jafurile şi turburările anarhice.

Printr'o acţiune armonică între „Comitetul Refugiaţilor şi Voluntarilor" din Iaşi şi a „Consiliului Naţional" din Cernăuţi s'a căzut de acord la proclamarea Unirii necondiţionate a Bucovinei cu Regatul României.

Pentru ziua de 28 Noembrie 1918 s'a convocat la Cernăuţi Congresul General al Bucovinei pentru „stabilirea raportului politic al Bucovinei faţă de Regatul Român".

Reprezentanţii legali din judeţele Bucovinei, ascultând expunerile preşedintelui, votară cu mare entuziasm moţiunea de unire ce avea următorul cuprins:

„Congresul General al Bucovinei, întrunit Joi 28 Noembrie 1918 în Sala Sinodală din Cernăuţi, considerând că dela fondarea Principatelor Române, Bucovina care cuprinde vechile ţinuturi ale Sucevei şi Cernăuţilor, a făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s'a închegat ca Stat;

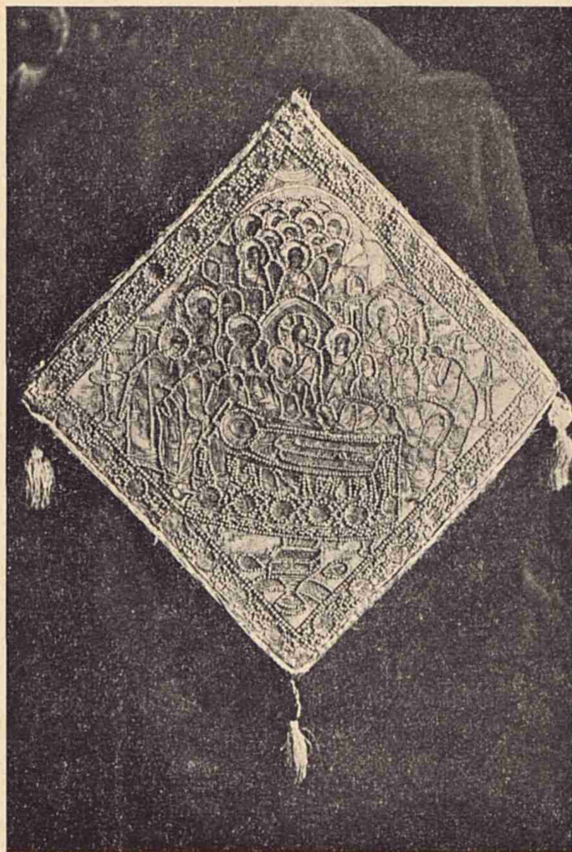
Considerând că în cuprinsul hotarelor acestei ţări se găseşte vechiul scaun de domnie dela Suceava, gropniţele domneşti dela Rădăuţi, Putna şi Suceviţa, precum şi multe alte urme de amintiri scumpe din trecutul Moldovei;

Considerând că fii acestei ţări, umăr la umăr cu fraţii lor din Moldova şi sub conducerea aceloraşi domnitori au apărat de-a lungul veacurilor fiinţa neamului lor împotriva tuturor încălcărilor din afară şi cotropirii străine;

Considerând că în 1774 Bucovina prin vicleşug a fost smulsă din trupul Moldovei şi cu de-a sila alipită Coroanei Habsburgilor;

Considerând că 144 ani poporul bucovinean a îndurat suferin-

țele unei ocârmuiri străine, care îi nesocotea drepturile naționale și care prin strâmbătăți și persecuții căuta să-i înstrăineze firea și să-l

Epitaf dela Putna

învrăjbească cu celelalte neamuri cu care el voește să trăiască ca frate;

Considerând că în scurgerea de 144 ani Bucovinenii au luptat ca niște mucenici pe toate câmpiile de bătălie în Europa sub steag

străin pentru menținerea, slava și mărirea asupritorilor lor și că ei drept răsplată, aveau să îndure micșorarea drepturilor moștenite precum și izgonirea limbei lor din viața publică, din școală și chiar din biserică;

Considerând că în acelaș timp poporul băștinaș a fost împiedecat sistematic de a se folosi de bogățiile și izvoarele de producție ale acestei țări și a fost despoiat în bună parte de vechea moștenire;

Considerând că cu toate aceste Bucovinenii n'au pierdut nădejdea că ceasul mântuirii, așteptat cu atâta dor și suferință, va sosi și că moștenirea lor străbună, tăiată prin granițe nelegiuite, se va reîntregi prin realipirea Bucovinei la Moldova lui Ștefan și că ei au nutrit veșnic credința că marele vis al neamului se va înfăptui când toate țările române dintre Nistru și Tisa se vor uni într'un stat național unitar;

Constată că ceasul acesta mare a sunat!

Astăzi, când după sforțări și jertfe uriașe din partea României și a puternicilor și nobililor ei Aliați, s'au întronat în lume principiile de drept și umanitate pentru toate neamurile, și când în urma loviturilor zdrobitoare Monarhia Austro-Ungară s'a sguduit din temeliile ei și s'a prăbușit și când toate neamurile încătușate în cuprinsul ei și-au câștigat dreptul de liberă hotărîre de sine, cel dintâi gând al Bucovinei desrobite se îndreaptă către Regatul României de care ea totdeauna a legat nădejdea desrobirii sale.

Drept aceea noi, Congresul General al Bucovinei, întrupând suprema putere a țării și fiind investiți singuri cu puteri legiuitoare, în numele Suveranității Naționale, hotărîm:

„Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României“.

VII

Regele Ferdinand și Unirea

Moțiunea a fost votată cu mare însuflețire de Congres. O delegație cu 15 membri s'a prezentat Regelui Ferdinand I la Iași pentru a prezenta moțiunea.

Totodată s'a trimis o telegramă omagială în numele Congre-

Biserica dela Rădăuți cu mormântul lui Bogdan Descălecătorul

sului către Regele Ferdinand I, prin care Congresul îl proclamă „Rege și Domn Liberator și Purtător de grijă al Bucovinei“ și-L rugă să primească sub sceptrul ocrotitor al Majestății Sale Bucovina eliberată,

reînodând astfel firul istoric, ce fusese rupt cu silnicie înainte de un veac şi jumătate.

Congresul a mai trimis o telegramă omagială *guvernului francez* prin care îl vestea că populaţia Bucovinei, în virtutea drepturilor po= poarelor de a hotărî singure de soarta lor, a votat, în unanimitate, rea= lipirea Bucovinei în vechile ei hotare la Regatul Român. Pătrunşi de adâncă admiraţie pentru măreţele principii de libertate şi dreptate, de care Franţa a fost călăuzită în acest război, şi de sincera recu= noştinţă pentru jertfele desinteresate aduse de nobila naţiune franceză pentru triumful acestor principii, Ministerul Franţei la Bucureşti fu rugat să notifice guvernului francez votul unanim al Congresului Ge= neral al Bucovinei şi să=i tălmăcească simţimintele de veşnică mul= ţumire şi recunoştinţă.

La telegrama aceasta preşedintele Congresului, Iancu Flondor, a primit în aceeaşi zi următorul răspuns din partea domnului Saint= Aulaire, ministrul Franţei la Bucureşti.

„Sunt adânc mişcat de simţimintele nobile ce le exprimaţi Franţei în numele Congresului General al Bucovinei ca şi gândul că aţi aflat de bine să=i exprimaţi în deosebi dragostea Dvs. către ţara mea, tocmai în momentul când proclamaţi Unirea cu România.

„Eu mă simt îndemnat să împărtăşesc aceasta guvernului Re= publicei, rugându=l să apere justa cauză a Românilor.

„Franţa a rămas credincioasă misiunei sale mari în lume.

„Noi nu vom uita niciodată că Românii, fraţi de sânge ai Fran= cezilor, au făcut pentru acelaş ideal aceleaşi sacrificii.

„E voinţa acestor martiri care porunceşte să rămânem uniţi pentru totdeauna.

„În numele guvernului francez, cât şi în numele meu aduc fe= licitări Generoasei Dvs. Naţiuni, Regelui Dvs. loial şi credincios şi Bucovinei, nouei provincii romåne, cât şi Domniei=Voastre personal a cărui acţiune, exemplu şi autoritate au ajutat aşa de util realizarea idealului român“.

În aceleaşi simţăminte de caldă simpatie a răspuns la telegrama Congresului şi d-l *Auriti*, însărcinatul de afaceri al Italiei.

„Am onoarea să vă anunţ primirea telegramei Dvs. la care n'am putut răspunde decât acum primind-o cu întârziere.

„Principiul naţionalităţilor ca bază a fundării statelor a fost pro-

Mânăstirea Suceviţa

clamat de un bărbat de stat italian şi susţinut de poporul italian într'o sută de ani de lupte şi de armatele italiene în patru războaie.

„Astăzi, înfăptuindu-se realizarea acestui principiu în toată Europa, Italia se bucură de eliberarea celorlalte popoare subjugate ca şi de aceea a propriilor săi fii şi cu adâncă mulţumită şi emoţionată ea priveşte la România care sub sceptrul Regelui său, prin vigilenţa armatei sale şi prin credinţa poporului său înfăptueşte unitatea rasei sale.

„Eu nu voi lipsi de a duce telegrama Dvs. la cunoştinţa gu-

vernului şi, mulţumindu-vă pentru amabilele Dvs. expresiuni, aduc din parte-mi cele mai sincere felicitări pentru fericirea şi prosperarea României-Mari".

Rezoluţiunea Congresului General a fost supusă consfinţirii regale şi astfel prin decretul-lege din 30 Decembrie 1918 s'a decretat că Bucovina „în cuprinsul graniţelor sale istorice este şi rămâne de-a pururi unită cu Regatul României".

Îndată ce se întruni primul parlament al României-Mari, din care făceau parte şi solii Bucovinei, în şedinţa Camerii din 29 Decembrie s'a ratificat decretul-lege privitor la Unirea Bucovinei. Iar la 31 Decembrie 1919 s'a promulgat legea prin care Unirea Bucovinei şi încorporarea teritoriului ei în Regatul României deveni un fapt istoric investit cu putere de lege.

Tot atunci parlamentul român a ratificat şi actele de Unire dela Chişinău şi Alba-Iulia, prin care Statul Român îşi întregise teritoriul în vechile sale hotare dintre Nistru şi Tisa. Intregirea aceasta s'a făcut pe baza dreptului de autodeterminare a Românilor subjugaţi prin votul lor liber şi prin expresia hotărîtă a voinţei lor de a trăi uniţi pentru vecie cu fraţii lor în România liberă.

* * *

Mai rămăsese ca hotărîrile Adunărilor dela Chişinău, Cernăuţi şi Alba-Iulia să primească recunoaşterea internaţională la Congresul de pace ce se întrunise la Paris.

Actul Unirii dela Cernăuţi fu recunoscut de Austria prin art. 95 a tratatului de pace dela Saint Germain, prin care Austria renunţa în ceeace o priveşte în favoarea României la toate drepturile sale asupra Bucovinei, rămânând ca frontiera să se fixeze definitiv de Principalele Puteri Aliate şi Asociate.

Diferendele ce s'au iscat pe chestiunea trasării frontierei între România şi Polonia s'au putut aplana în mod favorabil prin Convenţia de frontieră româno-polonă din Ianuarie 1928 şi astfel actul Unirii dela Cernăuţi din Noembrie 1918 a primit recunoaşterea internaţională, iar Bucovina se reîntoarse cu hotarele ei neştirbite la sânul Patriei-Mame. Astfel s'a reparat după 144 ani o nedreptate istorică prin reîntregirea Moldovei.

VIII

Bucovina sub administrația națională

Unirea Bucovinei cu Patria-Mamă s'a făcut într'o vreme când lumea, încercată de suferințele celui mai crâncen războiu, era dornică

Epitaful lui Ieremia Movilă dela Sucevița

de linişte şi pace. Toată lumea îşi dădea seama de importanţa marelui act politic prin care se plămădia neamul românesc întregit un mare şi strălucit viitor. Sămânţa neîncrederii, pe care oficialitatea habsburgică timp de un veac şi jumătate o sădise în sufletele chinuite ale Românilor din Bucovina, faţă de tot ce era românesc şi îndeosebi faţă de Statul Român, de aşezămintele sale şi de chemarea sa politică şi culturală la gurile Dunărei, dispăruse ca prin farmec din sufletele bucovinene. Toată lumea înţelege astăzi să recunoască şi să aprecieze marea operă de civilizaţie de care Statul Român a înţeles să o desăvârşească în aşa de scurtă vreme în Bucovina.

Toate criticele neserioase au amuţit şi astăzi, după 20 ani de muncă stăruitoare, putem constata cu o mulţumire sufletească că toţi cetăţenii acestei provincii, fără deosebire de rasă şi credinţă, aderă din dragoste şi convingere la Statul Român şi apreciază după merit sforţările şi străduinţele acestuia de a păstra ordinea şi liniştea internă şi de a crea condiţiuni prielnice de desvoltare culturală şi economică pentru toţi cetăţenii deopotrivă.

La opera aceasta de alipire organică a Bucovinei la Statul Român, la silinţele de îmbunătăţire a stării economice şi administrative, scurt la stăruinţele obşteşti de întărire şi consolidare a patriei unite s'au grăbit să contribue toţi oamenii de bine din Bucovina cu toată dragostea, cu tot spiritul lor de jertfă şi patriotică abnegaţie. Din Bucovina nu s'a ridicat nici un glas de protest contra nouilor stări de lucruri, ci dimpotrivă cu toţii fără deosebire, au recunoscut în faptul reîntoarcerii Bucovinei la Patria-Mamă o reparare a unei nedreptăţi istorice şi o împlinire a unor revendicări naţionale, drepte şi întemeiate. Unirea constitue un act de recunoaştere generală că Bucovina, prin aşezarea ei geografică, prin tradiţiunile ei politice şi culturale şi prin unitatea de rasă a populaţiunii ei băştinaşe face parte integrantă din teritoriul Statului Român şi din patrimoniul istoric al naţiunii române.

Faptul acesta a fost de altfel recunoscut şi de areopagul politic al lumii, întrunit în Conferinţa de pace la Paris care a considerat ca juste şi întemeiate drepturile naţionale ale Românilor asupra Buco-

vinei întregi, în vechile ei hotare, aşezate de vrednicia moldovenească de-alungul fluviilor Nistru şi Ceremuş.

Populaţia Bucovinei, fără deosebire de rasă şi credinţă, a recunoscut dela început că în nici o altă combinaţiune politică interesele ei culturale şi economice nu puteau fi apărate şi satisfăcute mai bine ca în hotarele Statului Român. Şi cu drept cuvânt, fiindcă ospitalitatea

Mânăstirea Voroneţ

şi toleranţa religioasă a Românului băştinaş nu s'a manifestat nicăeri mai larg ca în Bucovina, unde toţi cetăţenii trăesc în pace şi bună înţelegere, iubindu-şi ţara deopotrivă şi contribuind prin munca şi hărnicia lor la înflorirea şi propăşirea ei.

Stăpânirea românească a venit să dea dovadă de aceste simţiminte şi să continue aplicarea lor cât mai largă.

Legiuirile cari s'au promulgat după Unire îmbrăţişează, cu aceeaşi

dragoste şi cu acelaşi simţ de dreptate, pe toţi bunii Români. Reformele mari sociale, ca legea agrară, legea conversiunii datoriilor agricole, ca refacerile regiunilor distruse de războiu, ca reclădirea biscricilor, şcolilor şi a tuturor aşezămintelor publice, ca noua împărţire administrativă şi judecătorească, s'au făcut cu deopotrivă dragoste şi grijă pentru nevoile populaţiunii întregi. La alegerile pentru Corpurile Legislative au participat totdeauna toţi cetăţenii şi şi-au afirmat drepturile lor politice fără nici o restricţiune. Iar în Corpurile Legiuitoare au fost reprezentate totdeauna toate grupările politice în raport cu numărul şi importanţa lor.

Noua Constituţie Română din Februarie 1938 acordă nouilor cetăţeni români cu mult mai mari drepturi şi mai multe libertăţi ca vechea „lege fundamentală de stat" austriacă din 1867. Ea pune capăt frământărilor politice fără nici un rost, care zădărniceau munca rodnică a cetăţenilor paşnici şi periclitau mersul normal al închegării şi consolidării naţionale.

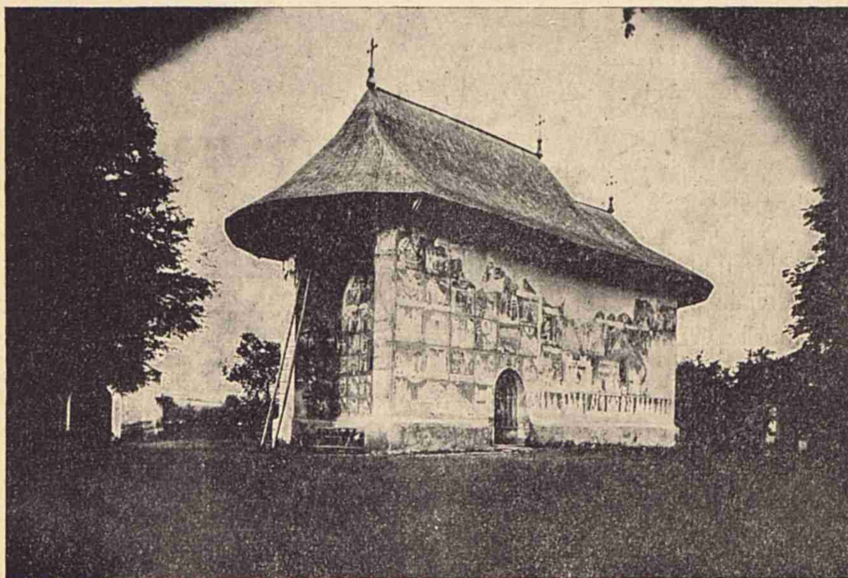

Săteni din Bosancea, jud. Suceava

IX

Viața economică

Unirea Bucovinei cu Regatul României, pe lângă marea sa însemnătate istorică și națională, a adus și o serie întreagă de îm-

Biserica dela Arbore

bunătățiri practice pentru binele populației, sprijinind țărănimea prin reforma agrară și conversiunea datoriilor agricole și dând un nou avânt vieții economice și industriale prin înglobarea Bucovinei în marele și bogatul domeniu economic al României Mari.

Înainte de Unire viața economică din Bucovina era aproape

sufocată, din cauza îngustimii hotarelor ei şi din cauza depărtării prea mari de Marea Adriatică cu care Bucovina putea comunica numai prin Triest după un ocol peste Lwów, Cracovia, Viena, Graz şi Lubliana.

După Unire, odată cu hotarele politice, s'au lărgit şi debuşeurile economice ale Bucovinei. Barierile vamale spre Basarabia şi Moldova au dispărut ca prin farmec, astfel că astăzi Basarabia de Nord deopotrivă cu judeţele Dorohoi, Botoşani şi Baia şi-au regăsit centrul vieţii lor economice la Cernăuţi, unde, în zilele de iarmaroc se întâlnesc, ca în vremurile străbune, negustori şi săteni de la Dorohoi, Botoşani, Hotin şi Bălţi, ba chiar şi dela Soroca pe Nistru. Sătenii Bucovineni pot încărca produsele lor de material lemnos şi străbate cu ele până în cele mai depărtate cătune ale judeţelor moldovene şi basarabene, pentru a se întoarce de acolo cu cereale, lână, piei şi alte produse, cari nu se găsesc îndeajuns în Bucovina.

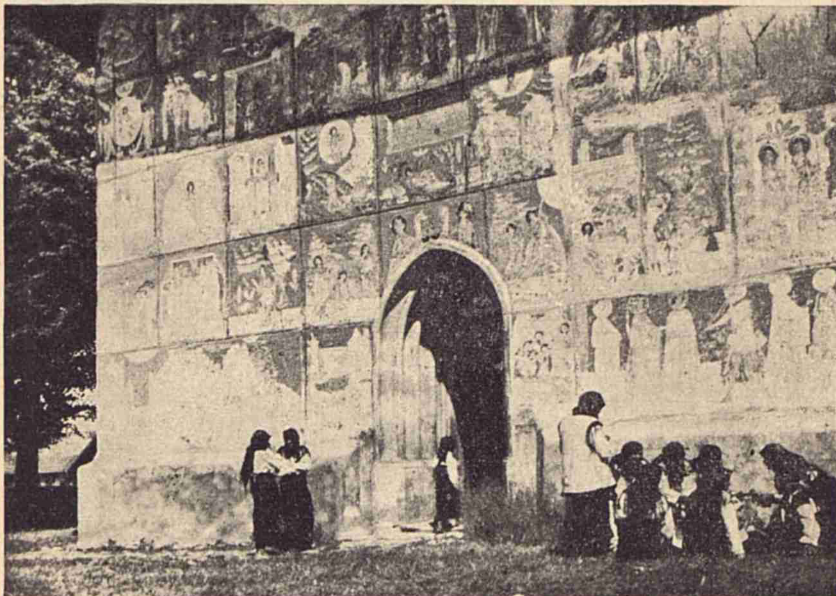
Pe lângă apropierea şi înfrăţirea sufletească între cetăţenii provinciilor unite, vedem închegându-se înaintea ochilor noştri relaţiuni comerciale prin schimb direct de mărfuri şi de producte ca şi în vremurile vechi.

Înainte de Unire populaţiunea Bucovinei se aproviziona cu mii de vagoane de porumb din Vechiul Regat cu învingerea multor dificultăţi de transport şi vămuire. Astăzi aprovizionarea se poate face în condiţiuni cu mult mai uşoare. Prin Unire, Bucovina şi-a redus în mod simţitor distanţa ce o desparte de mare. Galaţul şi Constanţa sunt cu mult mai aproape ca Triestul. În deosebi a profitat oraşul Cernăuţi pe urma Unirii, căci vechea capitală a Bucovinei a luat un mare avânt economic din cauza lărgirii esenţiale a debuşeului său şi din cauza aşezării sale la drumul de legătură şi mare circulaţie a României cu Varşovia, Berlinul şi Ostende.

Stăpânirea austriacă a stânjenit mereu desvoltarea industriei în Bucovina, fiindcă ea avea un interes vădit de a păstra această provincie ca un debuşeu pentru produsele sale industriale. Sub stăpânirea românească a început să se desvolte în Bucovina o frumoasă

activitate industrială care caută debuşeuri pentru produsele ei în toate oraşele din ţară.

Îndată după Unire începu în Bucovina marea operă de consolidare şi de aşezare a stăpânirii româneşti. Era nespus de mult de făcut atunci când, după un război de 4 ani şi după repetate ocupaţiuni ruseşti, Bucovina a ajuns o adevărată pustietate. Satele şi oraşele pe unde

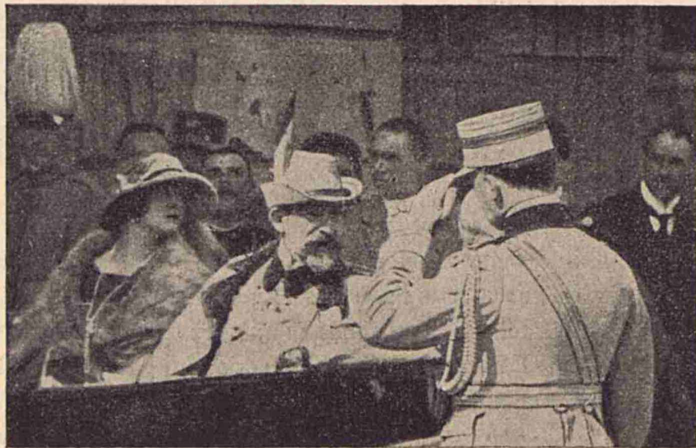
Femei în faţa bisericii din Arbore

se aşezase frontul austro-rus erau prefăcute în ruină şi numai grămezile de dărâmături mai indicau locul unde înainte de război se ridicau gospodării săteşti. Populaţia ce se întorcea extenuată şi slăbită de captivitatea rusească sau de pe frontul austriac nu găsea adăpost decât, în bordee subterane, umede şi întunecoase ca în vremurile primitive.

Dar şi în regiunile mai depărtate de front, trupele de ocupaţie ruse sau austro-ungare luaseră la plecare cu sine până şi cenuşa

din vatră. Şcoalele şi bisericile erau în cea mai mare parte dărâ=mate, căile ferate, drumurile şi podurile erau impracticabile, ser=viciile publice se găseau în complectă desorganizare şi în imposibi=litate de a funcţiona. Aprovizionarea populaţiei era aproape inexistentă. Dările publice nu se puteau încasa. Văduvele şi orfanii rămaseră fără ajutor. Circulaţia fiduciară era redusă la minim. Funcţionarii pu=blici rămăseseră fără plată, astfel că administraţia publică se văzu si=lită să facă împrumuturi pe la bănci particulare pentru acoperirea chel=tuelilor mai urgente. O stare de nelinişte şi de nesiguranţă domnea pretutindeni, iar în unele părţi ale Bucovinei neajunsurile şi nevoile mânau populaţia la mişcări violente şi anarhice.

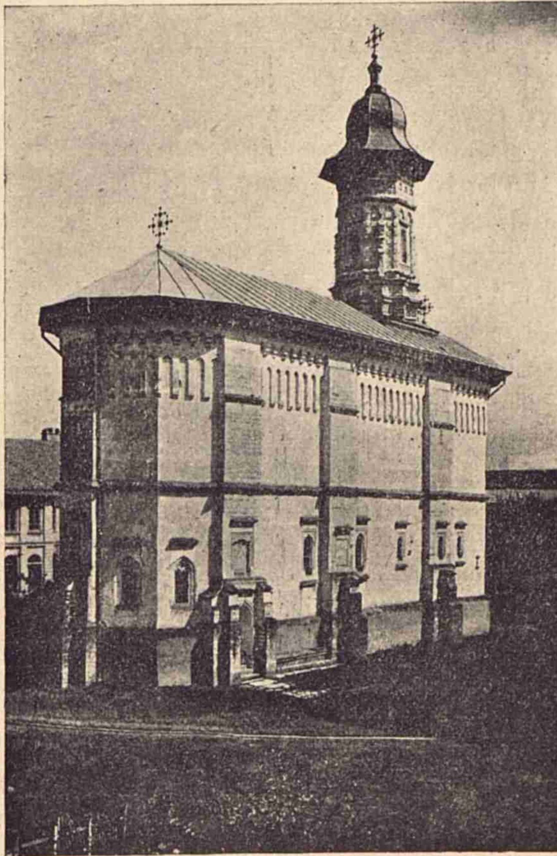
Iată care era situaţia Bucovinei, care se întorcea la Patria Mamă desorganizată şi complect epuizată. Nu era deci lucru uşor pentru administraţia românescă de a intra în stăpânirea unei moşteniri atât de grele. Totuşi administraţia românească, susţinută şi sfătuită de oameni pricepuţi şi gata la orice jertfă, s'a dovedit capabilă de a re=organiza o ţară în plină descopunere, de a o reface, a o ridica din starea de mizerie în care se găsia şi de a o îndruma, cu pricepere şi energie, pe calea propăşirii.

Regele Ferdinand şi Principesa Elisabeta la Putna 1920

X
Administrația românească și Reforma Agrară

Prin decretul-lege pentru administrația Bucovinei din Decembrie 1918 s'au adus ordine în treburile publice. Prin acest decret-

Mânăstirea Dragomirnei

lege administrația Bucovinei fu încredințată unui ministru delegat al guvernului român, care exercita puterea administrativă prin secretari-șefi la ramurile de administrație cele mai importante.

În Aprilie 1920 ministrul delegat fu înlocuit printr'un președinte al comisiei regionale de unificare, care avea însărcinarea să lichideze serviciile regionale și să treacă atribuțiunile lor asupra resorturilor ministeriale corespunzătoare din București.

La 1922 opera de unificare administrativă era terminată. Ea s'a desăvârșit cu multă chibzuință și cruțare, fără jignirea intereselor locale. Operațiunea aceasta s'a făcut prin ordonanțe și decizii ministeriale cu respectarea vechilor legiuiri locale bucovinene. Cum însă aceste legiuiri nu mai corespundeau în toate cerințelor noui, create prin Unirea cu România, era firesc ca guvernul român să se gândească la convocarea Corpurilor Legiuitoare pentru România întregită.

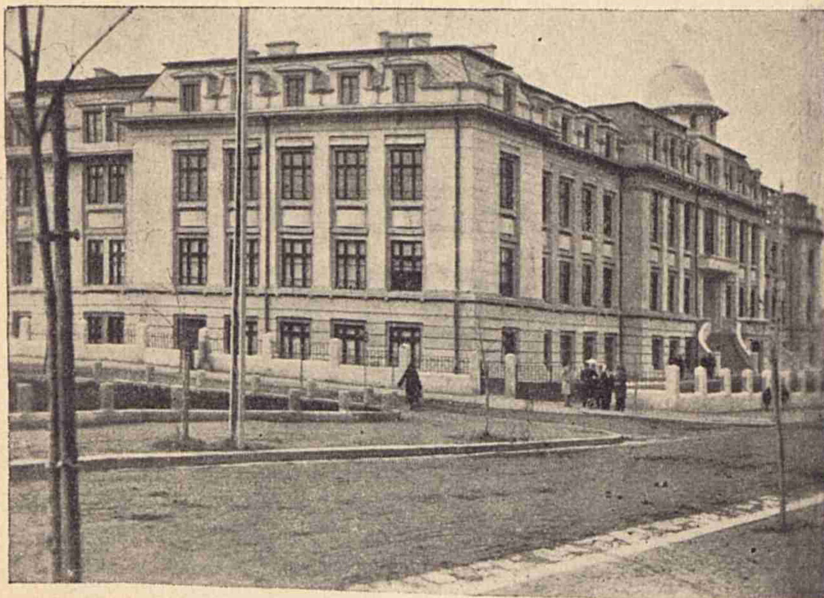
Vechea lege electorală din Vechiul Regat nu mai corespundea nouei situațiuni. Și cu atât mai puțin această lege putea fi întinsă asupra nouilor provincii. De aceea era necesar să se promulge o nouă lege electorală pentru țara întreagă. Aceasta s'a și făcut și în Noembrie 1919 s'a întrunit la București primul parlament al României întregite, iar Bucovina a avut cinstea ca Mitropolitul ei, fericitul Vladimir Repta, să prezideze primul Senat al României Mari ca președinte de vârstă.

În timpul acesta guvernul român era preocupat de problema agrară care se impunea și în Bucovina. Și aici, ca și în celelalte părți ale Statului Român, țărănimea obijduită și neîndreptățită de veacuri cerea pământ pentru îmbunătățirea existenței sale. Ținând seamă de această legitimă cerere s'a alcătuit un decret-lege de reformă agrară prin care s'au expropiat 561 moșii cu o suprafață de 75.798.52 ha de pământ cultivabil care a fost distribuit în loturi până la 5 hectare la 76.911 săteni bucovineni.

Cum însă în Bucovina țărănimea era supraîncărcată de datorii, Statul a trebuit să intervină prin o lege pentru conversiunea datoriilor agricole. Prin legea de conversiune dela 1934, Bucovina s'a bucurat

de un regim special prin faptul că datoriile agricole au fost reduse cu 70%, iar plata restului de 30% urmând a se face în rate mici în timp de 17 ani.

Concomitent cu această mare operă de dreptate socială s'au săvârşit acte însemnate privitoare la refacerea satelor şi oraşelor distruse

Noua clădire a Universităţii din Cernăuţi

de războí, la reconstruirea bisericilor şi a caselor parohiale, la reclădirea localurilor de şcoală ce fuseseră dărâmate în timpul războiului, refacerea căilor de comunicaţie, a spitalelor şi aşezămintelor de asistenţă socială.

Refacerea înainta încet din cauza lipsei de mijloace materiale iar nevoile şi neajunsurile pricinuite de războí erau foarte mari şi greu de satisfăcut. Cu toate acestea guvernul român n'a cruţat nici muncă nici cheltuială pentru a veni în ajutorul populaţiunii bucovinene, rea-

lizând o operă de refacere şi de îmbunătăţire pe toate tărâmurile, vrednică de cea mai deplină laudă şi recunoştinţă.

În epoca aceea s'a început şi s'a dus la bun sfârşit şi opera de legiferare unitară pentru România întregită. Această operă a fost încununată cu votarea Constituţiei şi promulgarea ei la 20 Martie 1923. Prin noua Constituţie atât Bucovina cât şi celelalte provincii surori intrară sub regimul larg şi liberal al Statului Român unitar. In temeiul nouei Constituţii s'au întocmit şi celelalte legiuiri speciale cum este legea cultelor, legea administrativă, legea organizaţiei judecătoreşti şi legea învăţământului de toate gradele. În Februarie 1938 aproape unanimitatea cetăţenilor români s'a rostit prin plebiscit pentru noua reformă constituţională, reclamată de nevoile vremurilor de astăzi.

Ion I. Nistor

XI

Viaţa culturală

Prin legea cultelor s'a dat o soluţie bună şi definitivă problemei bisericeşti din Bucovina şi problemei fondului bisericesc din această

Mânăstirea Homorului

provincie. Biserica bucovineană făcea parte din Mitropolia Moldovei, având un vechi sediu episcopal la Rădăuţi. La anexarea Bucovinei de către Austriaci, biserica bucovineană fusese smulsă din legăturile ei canonice cu mitropolia Moldovei şi supusă patriarhiei sârbeşti dela

Carlovitz. Decenii întregi fruntaşii vieţii politice din Bucovina cerură despărţirea bisericii bucovinene de patriarhia sârbească şi unirea ei cu mitropolia română a Transilvaniei. Cererea aceasta însă n'a fost băgată în seamă de guvernul austriac. Dar îndată după proclamarea dualismului austro-ungar guvernul din Viena consimţi la crearea unei mitropolii ortodoxe şi astfel luă fiinţă la 1873 Mitropolia Bucovinei şi Dalmaţiei cu un sinod mitropolitan ortodox la Viena. În situaţia aceasta a rămas biserica bucovineană până la proclamarea Unirii când mitropolitul Vladimir fusese reîntegrat în scaunul mitropolitan din Cernăuţi, din care fusese ridicat de către Austriaci în timpul războiului sub pretext de iloialitate faţă de statul austriac.

După Unire mitropolitul Bucovinei intră ca membru în Sf. Sinod al bisericii autocefale române, iar mitropolia Bucovinei primi ca episcopie sufragană nou înfiinţata episcopie a Hotinului şi Bălţilor, satisfăcându-se astfel dorinţele legitime ale credincioşilor ortodocşi din Bucovina. De asemenea s'a încredinţat administraţia fondului bisericesc, ce s'a alcătuit din domeniile mănăstireşti şi episcopeşti din Bucovina, consiliului eparhial în frunte cu mitropolitul. Sub Austriaci bunurile acestea se administrau de guvernul din Viena.

Biserica bucovineană a primit, prin noua lege a cultelor, autonomia ei cu dreptul de a-şi administra averile şi a alege organele de conducere. Ca corp reprezentativ al întregei biserici bucovinene s'a constituit adunarea eparhială a Bucovinei.

Prin noua lege administrativă, Bucovina fu împărţită în 5 judeţe cu personalitate juridică şi cu o largă administraţie locală.

Prin legea organizării judecătoreşti, Bucovina a primit o curte de apel şi trei tribunale noui pe lângă cele două existente din vremea Austriacilor. Crearea curţii de apel la Cernăuţi a satisfăcut una din cele mai ardente dorinţi a justiţiabililor bucovineni, care pe vremea Austriacilor nu avea o curte proprie, ci era supusă curţii de apel din Lwów, capitala Galiţiei.

Stăpânirea românească nu şi-ar fi împlinit îndeajuns menirea ei civilizatoare, dacă nu ar fi luat în noua provincie toate măsurile pentru

promovarea şi adâncirea învăţăturii şi adâncirea culturii. În acest scop. s'a organizat şi s'a completat învăţământul de toate gradele, s'au construit localuri noui şi s'au înfiinţat şcoale profesionale şi de meserii. Pentru pregătirea corpului didactic primar s'a înfiinţat la Cernăuţi o nouă şcoală normală de fete pe lângă cea de băeţi existentă încă pe vremea stăpânirii Austriei. În învăţământul secundar s'au realizat

Palatul Mitropolitan din Cernăuţi

progrese simţitoare faţă de epoca austriacă, creindu-se pe lângă liceele şi gimnaziile existente altele noui în centrele cele mai importante.

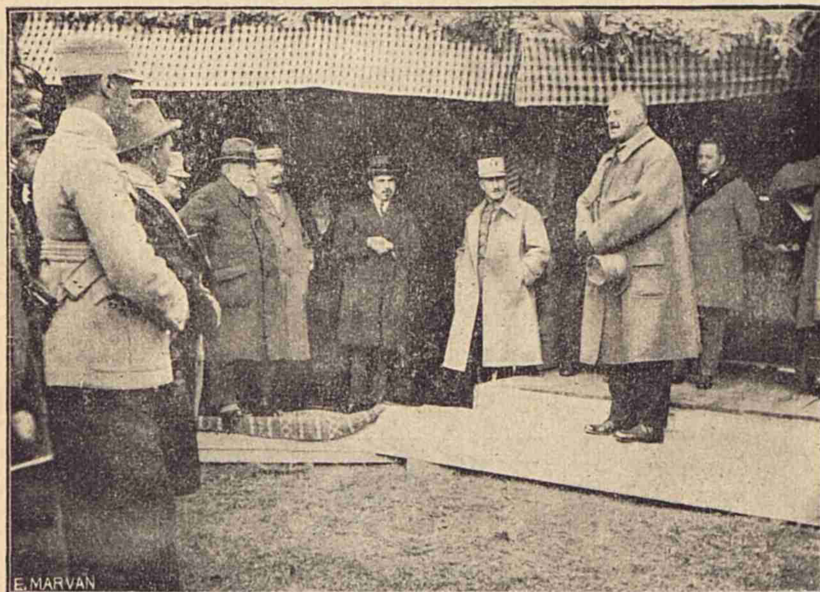
Deasemenea s'a reorganizat şi Universitatea Regele Carol II-lea din Cernăuţi, care din germană ce era, a devenit o universitate românească, primind un nou avânt în activitatea ei ştiinţifică şi culturală.

Deasemenea au luat fiinţă la Cernăuti un Teatru-Naţional şi un Conservator de muzică şi artă dramatică.

Ministrul Al. Constantinescu citește în fața altarului improvizat actul de împroprietărire a sătenilor din Calafindești Balcăuți, Granicești și Țibeni (29 August 1922)

Pe vremea stăpânirii austriace limba de predare în şcoalele de toate gradele era limba cea oficială germană. Limba majorităţii populaţiei băştinaşe, adică limba română nu era admisă decât în câteva şcoli rurale şi ca obiect facultativ în unele din gimnaziile şi liceele publice. In felul acesta guvernul austriac înţelegea să impună Românilor modul lor de gândire şi simţire şi să-i înstrăineze de cultura lor

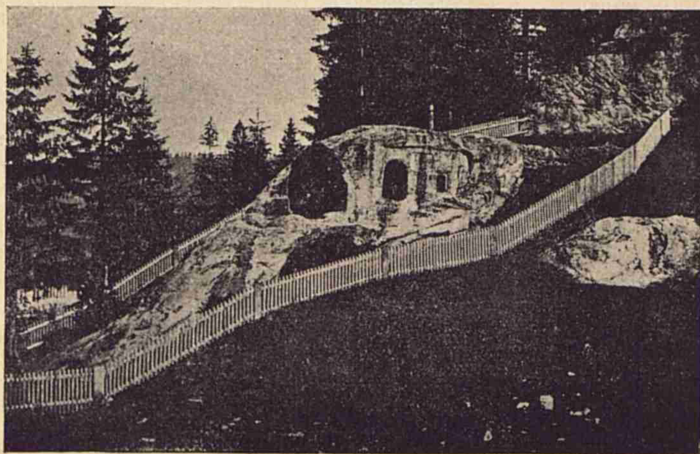
Improprietărirea din Berhomet (1923). Contele Gh. Vasilco, faţă fiind şi generalul Berthelot, vorbeşte ţăranilor împroprietăriţi

naţională. Împotriva acestor năzuinţe duşmănoase au luptat mereu Românii şi au reuşit să-şi păstreze şi sub stăpânirea străină conştiinţa naţională şi spiritul de solidaritate şi de aspiraţiuni naţionale, comune cu fraţii lor din Regatul liber şi din toate celelalte provincii româneşti. Prin actul Unirii lupta lor a fost încununată de cea mai strălucită izbândă.

Astfel vedem că timp de 20 ani, câţi s'au strecurat dela proclamarea actului de Unire dela Cernăuţi, Bucovina s'a învrednicit de toată grija şi solicitudinea unei ocârmuiri părinteşti. Stăpânirea românească, spre deosebire de cea străină, s'a străduit să trezească şi să cultive simţimântul de dragoste şi încredere faţă de noua stare de lucruri şi să realizeze progrese şi îmbunătăţiri pe toate tărâmurile vieţii publice.

Prin o bună şi cinstită administraţie, prin respectarea legii şi legalităţii, prin preocupări permanente de ordin naţional şi cultural şi prin grija neîntreruptă pentru îndrumarea şi încurajarea vieţii economice, comerciale şi industriale, prin crearea de camere profesionale, de agricultură, de comerţ şi industrie şi de muncă, prin încurajarea meseriilor şi protecţia muncii, prin sporirea creditului şi încurajarea cooperaţiei s'a putut realiza un real progres. De aceea putem constata cu adâncă mulţumire sufletească că stăpânirea românească în Bucovina, în timp de 20 ani, a fost cât se poate de rodnică şi a realizat progrese vădite în toate ramurile de activitate publică şi particulară.

Să dea Dumnezeu ca şi în deceniile ce vor urma, acest bilanţ activ să sporească şi mai mult pentru binele cetăţenilor şi pentru consolidarea şi propăşirea patriei române.

Chilia lui Daniil Sihastrul dela Putna

Teatrul Naţional din Cernăuţi

Noul palat al Asigurărilor Sociale din Cernăuţi

Căminul de Ucenici Ion I. Nistor din Cernăuți

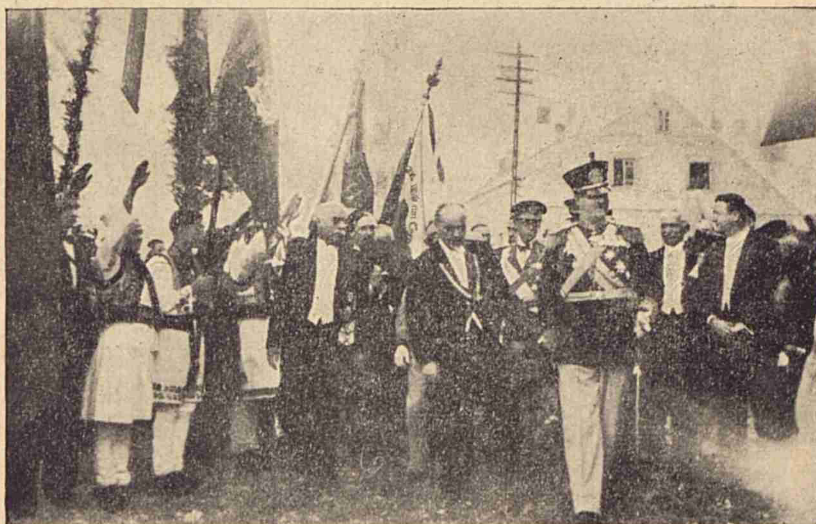

Majestatea Sa Regele Carol al II-lea la inaugurarea noului Palat al Universității din Cernăuți

XII

Înflorirea Bucovinei sub domnia M. S. Regelui Carol al II-lea

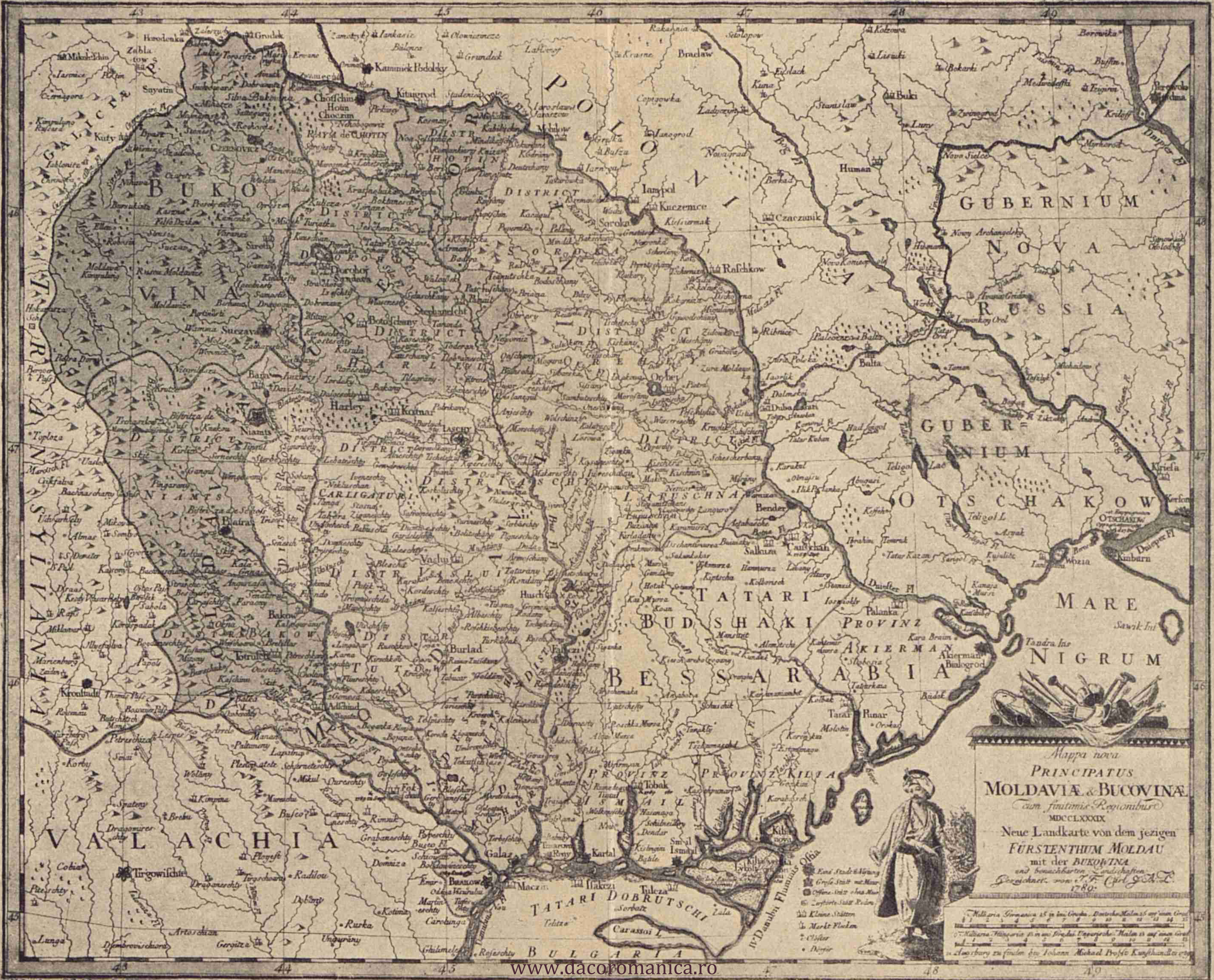
Prin unirea tuturor provinciilor române cu țara mamă în 1918 s'a împlinit visul de veacuri al poporului român. La înălțimea marelui act erau de sigur fruntașii, exponenți ai credințelor naționale din provin-

M. S. Regele la intrarea în Universitate

ciile subjugate, precum și intelectualii, în mare parte voluntari, plecați să moară pe frontul datoriei, acolo unde glasul neamului îi chema.

Regele Ferdinand Întregitorul, cel care cu mâna pe sabie, a tăiat drum avântului nostru în istorie, a înțeles jertfa de sânge cu care fiecare Român contribuise pentru înfăptuirea idealului comun și în măsura cea mai largă a răsplătit neamul acesta prin marile reforme sociale ce le-a prezidat.

CARTE NOUVELLE ET EXACTE DE LA PRINCIPAUTE MOLDAVIE ET BUKOVINE AVEC DES CONFINS Augsbourg chez Jean Michel Probst Geogr. 1789
Mappa nova
PRINCIPATUS
MOLDAVIÆ & BUCOVINÆ
cum finitimis Regionibus
MDCCLXXXIX
Neue Landkarte von dem jezigen
FÜRSTENTHUM MOLDAU
mit der BUKOWINA
und benachbarten Landschaften
Gezeichnet von T. F. Carl G. A. L.
1789.
Milliaria Germanica 15 in uni Gradu. Deutsche Meilen 15 auf einen Grad
Milliaria Hungarica 13 in uni Gradu. Ungarische Meilen 13 auf einen Grad
Augsburg zu finden bey Johann Michael Probst Kunsthändler
GALICIA
BUKOVINA
TRANSYLVANIA
VALACHIA
POLONIA
GUBERNIUM NOVA RUSSIA
GUBERNIUM OTSCHAKOW
MARE NIGRUM
TATARI BUDSHAKI
BESSARABIA
TATARI DOBRUTSCHI
BULGARIA
Danubius Fl.

M. S. Regele Carol al II-lea

A. S. R. Marele Voevod Mihai de Alba Iulia

M. S. Regele Carol II, Consolidatorul, păşind glorios pe urmele Augustului Său Părinte, s'a arătat, din primele începuturi ale domniei, preocupat de unificarea sufletească a poporului Său şi de consolidarea statului în raporturile sale cu străinătatea.

Opera aceasta de mari proporţii şi care necesită timp, creşte sub ochii noştri. Instituţii de cultură, aşezăminte sociale, iau fiinţă şi se desvoltă. Marile probleme ale neamului află o atenţie continuă şi se bucură de sprijinul cel mai larg din partea M Sale Regelui. Înalta Sa grijă pentru toate categoriile sociale, pentru sănătatea publică, pentru bunul trai al muncitorimii, se face resimţită în modul cel mai binefăcător.

Dar pentru a se identifica la faţa locului cu nevoile ţării, M. S. Regele a întreprins acele vizite în toate provinciile unite, care au întipărit pe veci icoana Suveranului în sufletul poporului.

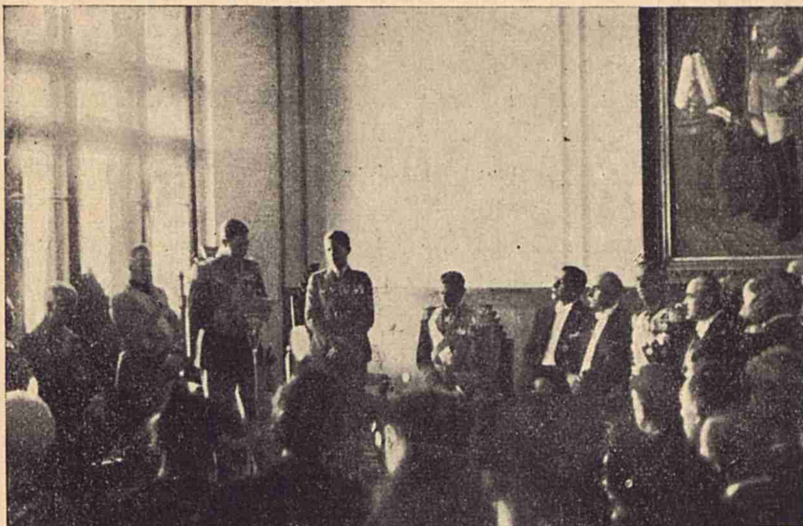
Bucovina a avut fericirea să-L vadă pentru întâia oară pe Augustul Rege în Mai 1933.

Această vizită a însemnat pentru poporul bucovinean o renaştere şi trezire la viaţa românească. Instituţia cea mai înaltă din Bucovina, Universitatea Cernăuţeană, care mai păstra ceva din atmosfera vechei stăpâniri austriace, a primit cu cea mai adâncă satisfacţie ngăduinţa regală de a purta numele „Universitatea Regele Carol al II-lea". Tot atunci M. S. Regele a fost promovat doctor honoris causa la toate facultăţile Universităţii Caroline.

Vizitarea monumentelor istorice din Bucovina în special la mănăstirea Putna, unde doarme somnul de veci marele voevod Ştefan, a mărturisit ataşamentul viu şi dragostea ce M. S. Regele o poartă străvechei Ţări-de-Sus a Moldovei.

A doua vizită a M. S. Regelui în Bucovina a avut loc în Octombrie 1935, cu ocazia manevrelor regale ce s'au desfăşurat pe meleagurile bucovinene. Atunci M. S. Regele a participat la serbarea restaurării mănăstirii Putna, devenind al doilea ctitor al acestui sfânt lăcaş. Cu această ocazie a avut loc, într'un cadru impresionant, inaugurarea noului local al Universităţii din Cernăuţi.

Poporul bucovinean a avut deosebită satisfacţie să-şi vadă Su-

M. S. Regele Carol al II-lea, ţinând discursul Său la inaugurarea noului Palat al Universităţii din Cernăuţi

Sosirea M. S. Regelui, a Marelui Voevod şi a membrilor guvernului la Bucşoaia

veranul în ţinută de campanie, cercetând satele şi luând contact cu păturile largi ale populaţiei rurale.

Soli ai solicitudinei Sale pentru ameliorarea stării materiale şi fizice a ţării, ne-au vizitat satele din Bucovina, echipele regale studenţeşti, a căror străduinţe pe teren, au lăsat îmbunătăţiri simţitoare şi urme neşterse pe unde au trecut.

Dar mărturia cea mai vie care leagă Bucovina de gândurile şi sufletul M. Sale Regelui, peste orice convenţiuni sociale, este darul

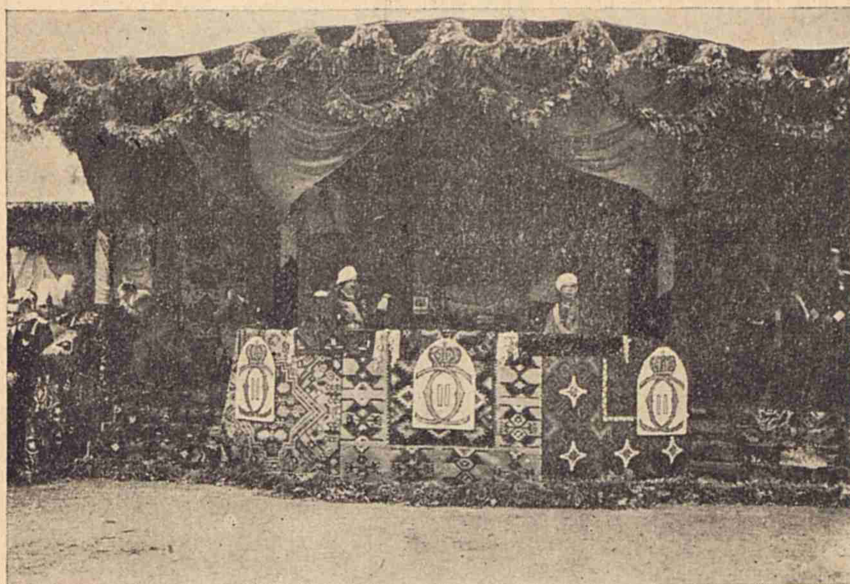
M. S. Regele şi Marele Voevod Mihai trec în revistă frontul Arcaşilor la Bucşoaia

făcut ospitalităţii bucovinene, trimiţând pe Marele Voevod Mihai în primăvara din 1936 în Bucovina să cunoască stările din această parte a ţării, să iubească datinile, obiceiurile şi frumosul costum bucovinean, care-l prinde atât de bine.

Popasul Său prin satele de munte şi şes, pe la stânele cu ciobani sfătoşi, pe la horele din sărbători, unde pasul Său a bătut mărunt în ritmul jocului sau s'a avântat furtunos cuprins bărbăteşte de flăcăi chipeşi, va rămâne ca o amintire de neuitat, una din acele cari chezăşuesc legături de adâncă temeinicie.

Pentru a treia oară M. S. Regele, însoţit de Marele Voevod

Mihai a vizitat Bucovina în Iulie 1937, când la întoarcerea din Polonia, a descins la Bucşoaia din judeţul Câmpulung, unde a luat parte la festivităţile incadrării arcaşilor bucovineni în oficiul de educaţie a tineretului român. Cu acea ocazie M. S. Regele a binevoit să primească proclamarea Majestăţii Sale de Mare Vornic al Arca-

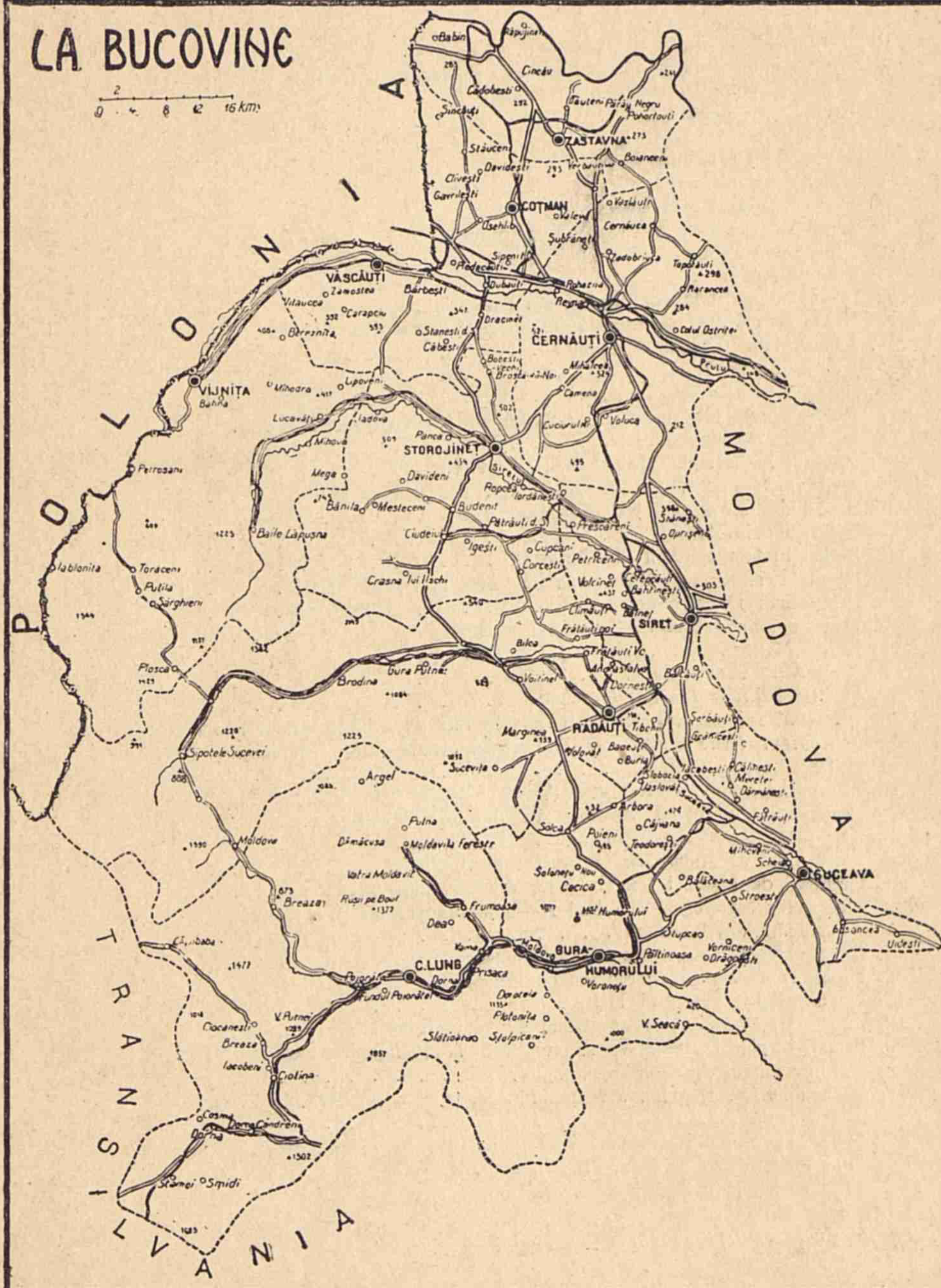
Tribuna regală la Bucşoaia

şilor şi să îngădue învestirea Marelui Voevod Mihai cu brâul de căpitan al arcăşimei bucovinene. La aplauzele frenetice ale ţărănimei bucovinene s'a cutremurat văzduhul de măreţia momentelor trăite la Bucşoaia. Sufletul românesc din Bucovina în credinţele şi idealurile sale străbune. Fie ca rodnicia acelor clipe înălţătoare să sporească şi să nu aibă sfârşit, iar dulcea noastră Bucovină, să înflorească mereu sub oblăduirea românească în hotarele României Mari, una şi nedespărţită!

Poporul român din Bucovina vede în M. S. Regele Carol al II-lea pe Stăpânul drept, pe Suveranul înțelept și pe Regele iubit și așteptat de veacuri, iar în Marele Voevod Mihai, garanția că această dragoste adâncă va dăinui în veci.

Sătean din Bucovina

LA BUCOVINE
0 4 8 12 16 km
POLONIA
MOLDOVA
TRANSILVANIA
ZASTAVNA
COTMAN
VASCĂUȚI
CERNĂUȚI
VIJNIȚA
STOROJINEȚ
SIRET
RĂDĂUȚI
SUCEAVA
C. LUNG
GURA HUMORULUI
Babin
Cincău
Codobesti
Stăuceni
Davidești
Clivești
Gavrilești
Vasleuți
Cernăuca
Șubrăneți
Toporăuți
Rarancea
Colul Ostriței
Prutul
Zamostea
Vilaucea
Carapciu
Berehnița
Barbești
Dracineț
Stanesti d.
Cabesti
Mihalcea
Camena
Voloca
Cuciurul M.
Lipoveni
Mihoda
Panca
Mega
Davideni
Ropcea
Iordănești
Banila
Mestecani
Budenit
Pătrăuți d. S.
Prescăreni
Băile Lăpușna
Ciudeiu
Igești
Cupcani
Corcești
Petricheni
Crasna lui Ilschi
Volcineț
Climăuți
Bahrinești
Oprișeni
Șcheia
Bilca
Frătăuții Noi
Frătăuții Vechi
Voitineț
Gura Putnei
Brodina
Petroșani
Iablonița
Toraceni
Putila
Sârghieni
Ploscă
Șipotele Sucevei
Sucevița
Argel
Marginea
Bădeuți
Burla
Solca
Arbora
Poieni
Cajvana
Teodorești
Șerbăuți
Grănicești
Iacobești
Călinești
Dărmănești
Frătăuți
Mihoveni
Băiceni
Stroești
Moldova
Putna
Dămăcușa
Moldovița
Vatra Moldoviței
Breaza
Frumoasa
Deia
Cacica
Solonețu Nou
Mt. Humorului
Ilișești
Păltinoasa
Vernicenti
Drăgoești
Voroneț
Prisaca
Pojorâta
Fundul Pojorâtei
V. Putnei
V. Seacă
Ciocănești
Breaza
Iacobeni
Ciolina
Cârlibaba
Cosna
Dorna
Dorna Cândreni
Stânei
Smidi
Slătioara
Stulpicani
Floteni
Ulidești
Bosancea

ILUSTRAŢIUNI

CUPRINSUL

21130 Tiparul Glasul Bucovinei

Lei 30.—